

Mia Bašić, studentica III. godine
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

**REPUBLIKA HRVATSKA NA PUTU PREMA EUROPSKOM
PRAVOSUDNOM PODRUČJU - Rješavanje trgovačkih i potrošačkih
sporova**

Uredile: Vesna Tomljenović, Edita Čulinović Herc, Vlatka Butorac Malnar
Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka 2009., str. 323.

U prosincu 2006. godine u Rijeci je održan međunarodni znanstveni skup pod nazivom „Republika Hrvatska na putu prema Europskom pravosudnom području - rješavanje trgovačkih i potrošačkih sporova“, pod okriljem Zavoda za europsko i usporedno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Prvenstvena namjera skupa je bila predstavljanje različitih aspekata integracije hrvatskog pravnog sustava u EU pravosudno područje.

Na skupu su uz renomirane znanstvenike i stručnjake Republike Hrvatske sudjelovali i brojni gosti s pravnih fakulteta iz nekoliko europskih zemalja (Italije, Njemačke, Nizozemske i drugih). Radovi svih sudionika skupa sakupljeni su u knjizi pod naslovom „REPUBLIKA HRVATSKA NA PUTU PREMA EUROPSKOM PRAVOSUDNOM PODRUČJU- Rješavanje trgovačkih i potrošačkih sporova“. Knjigu su u izdanju Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Rijeka 2009., uredile: prof. dr. sc. **Vesna Tomljenović**, prof. dr. sc. **Edita Čulinović Herc** i dr. sc. **Vlatka Butorac Malnar**. Knjiga je nakon uvodnog teksta (str. V.- XV.) i kratkog sadržaja (str. XVII.- XVIII.), podijeljena u tri dijela čiji su naslovi: „Pojedini aspekti europskog pravosudnog područja“ (str. 3.- 85.), „Rješavanje trgovačkih sporova“ (str. 89.- 167.), „Rješavanje potrošačkih sporova“ (str. 171.- 323.)

Prvi dio: „Pojedini aspekti europskog pravosudnog područja“ (str. 3.- 85.) sadrži tri rada. U radu pod naslovom „Implementing EU law: Requirements, Pitfalls and Challenges for National Authorities“ (str. 3.- 28.) **Linda Senden** (Tilburg University, Nizozemska) izlaže pitanje pravičnog suđenja u Republici Hrvatskoj koje je iskazano kao kriterij bitan za pristupanje Europskom pravosudnom području, kao i materiju o elementima i pojmovnom određenju Europskog pravosudnog područja. Autorica ističe važnost nacionalnih sudova u implementaciji europskog prava, obrađuje probleme s kojima se susreću države članice pri implementaciji istog te pokušava dati najbolje smjernice u rješavanju tog mega izazova pri čemu vjeruje da su „svjesnost, znanje i volja“ glavni elementi koji vode ka njegovu uspješnom rješavanju. Rad pod naslovom „Key Elements of the European Judicial Area“ (str. 29.- 41.) napisao je **Werner Meng** (direktor Europa- Instituta, Saarland University). U tekstu **W. Meng** analizira poteškoće do kojih se općenito dolazi u implementaciji propisa europskog prava. Osim jezika, koji porastom broja članica postaje sve veća tehnička zapreka recepcije

prava, zakašnjela recepcija izvora europskog prava u državama članicama povod je tužbama u kojima građani Europske unije tuže državu članicu pred Europskim sudom (*state liability claims*), jer su samom činjenicom neimplementacije neke direktive stavljeni u lošiji položaj od onih pripadnika Unije, čije su države članice na vrijeme implementirale propise. Autor naglašava da se, iako je to pitanje koje je prvenstveno adresirano na zakonodavca, njegovim propustima bavi europsko pravosuđe. Treći rad ovoga dijela „Stvaranje europskog pravosuđnog područja u građanskim i trgovačkim stvarima: nadležnosti i ograničenja Europskog suda pravde“ (str. 42.- 85.) napisao je dr. sc. **Ivan Kunda** (Sveučilište u Rijeci). Pisac je sustavno analizirao probleme koji se pojavljuju u postupcima koje provodi Europski sud pravde (a sada i dijelom Prvostupanjski sud), a koje pokreću nacionalni sudovi radi donošenja prethodne odluke o nekom pitanju. Sukladno čl. 234. Ugovora o EZ takvo se pitanje može odnositi na tumačenje ili valjanost propisa Europske zajednice. Autorica naglašava da se ovo pitanje kvalificira kao „daleko najvažniji aspekt pravosuđnog sustava Zajednice“. U današnje vrijeme kada je Zajednica već usvojila čitav niz uredbi i direktiva u okviru pravosudne suradnje u građanskim i trgovačkim stvarima, a očekuje se i daljnja intenzivna djelatnost u tom pravcu, nužnost za tumačenjem tih propisa od strane jedinstvenog supranacionalnog suda snažnija je no ikad. Iznesena su gledišta da postojeći sustav, koji bitno ograničava pravo nacionalnih sudova na podnošenje prethodnih pitanja, valja što hitnije izmijeniti.

Drugi dio: „Rješavanje trgovačkih sporova“ (str. 89.- 167.) sadrži dva rada. Prvi nosi naziv „Međunarodna nadležnost prema mjestu ispunjenja ugovorne obveze u europskom i hrvatskom pravu“ (str. 89.- 130.) i djelo je doc. dr. sc. **Davora Babića** (Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu). **D. Babić** izlaže opća pravila koja uređuju posebnu međunarodnu nadležnost u ugovornim sporovima pri čemu je posebna pažnja posvećena dvjema temama iz nadležnosti i to trgovačkim sporovima i stečajnim postupcima. Autor je, također, i paralelno izložio zanimljivu temu o izvansudskom rješavanju trgovačkih sporova u Italiji, okosnicu koje čini formalna i neformalna arbitraža (*arbitrato rituale/arbitrato irrituale*). Drugi rad je „Mirenje i odvjetnici“ (str. 131.- 167.) mr. sc. **Srđana Šimca**, suca Visokog Trgovačkog suda Republike Hrvatske. U tekstu **S. Šimac** raspravlja o izvansudskom rješavanju trgovačkih sporova propitivanjem prednosti koje pruža postupak mirenja, pri čemu se odvojeno razmatraju koristi koje iz toga proizlaze za stranke, odnosno za njihove odvjetnike, a što u konačnici rezultira rasterećenjem pravosuđa, očuvanju poslovnih odnosa i zadovoljnim strankama.

Treći dio: „Rješavanje potrošačkih sporova“ (str. 171.- 323.) sadržajno je najopširniji dio u ovoj knjizi. Sastoji se od sljedećih šest radova vrhunskih pravnih stručnjaka: „Izvansudsko rješavanje potrošačkih sporova u Hrvatskoj“ (str. 171.- 200.) rad autorice doc. dr. sc. **Nine Tepeš**, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, drugi rad djelo je prof. dr. **Gian Antonija Benacchioa**, University of Trento, a nosi naziv „Extrajudicial Settlement of Consumer Disputes in Italy (str. 201.- 216.)“, „Izvansudsko rješavanje potrošačkih sporova iz financijskih usluga-europska iskustva i prijedlog rješenja za hrvatsko pravo“ (str. 217.- 239.) naslov je

trećeg rada izloženog u ovom dijelu knjige, a djelo je suradnje dviju autorica- prof. dr. sc. **Edite Čulinović Herc** i doc. dr. sc. **Nataše Zunić Kovačević**, obje autorice sa Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, četvrti rad pod naslovom „Individualna i kolektivna zaštita potrošača u hrvatskom pravu“ (str. 241.- 285.) pripada doc. dr. sc. **Marku Baretiću**, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. **Silvija Petrić** sa Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, autorica je sljedećeg rada koji nosi naslov „Sudski nalog za zaštitu interesa potrošača u pravu Europske unije“ (str. 287.- 316.) i na samom kraju ove knjige nalazi se rad „Collective Remedies beyond Injunctions against Unfair Trade Practices“ (str. 317.- 323.) kojeg nam je izložio prof. dr. h. c. **Helmut Rüssmann**, Law Faculty Saarbrücken, Njemačka. Ovaj dio knjige posvećen je rješavanju potrošačkih sporova. S obzirom na to da je hrvatsko zakonodavstvo dinamično mijenjano upravo u domeni izvansudskog rješavanja sporova s potrošačima, u ovom posljednjem dijelu iznesena su brojna, često različita viđenja autora kako bi trebao izgledati optimalni sustav izvansudskog rješavanja potrošačkih sporova.

Radovi u knjizi ukazuju na to da su u domeni postupovne, naročito izvansudske zaštite kolektivnih i individualnih interesa potrošača još mnoga pitanja otvorena. Osobito zanimljivo pitanje u domeni potrošačkih sporova jest pitanje treba li naglasak postupovne zaštite potrošača biti na ostvarenju individualnih zahtjeva potrošača, što je u skladu s tradicionalnim zasadama kontinentalnog postupovnog prava ili treba otvoriti vrata kolektivnim sredstvima zaštite što iziskuje prilagodbu procesnog instrumentarija? Na temelju analize stanja hrvatskog prava u pogledu zaštite kolektivnih interesa potrošača, dolazi se do zaključka da naše pravo priznaje i poznaje određene takve postupovne mehanizme, ali da mu je, s druge strane, uglavnom nepoznat koncept kolektivne zaštite individualnih interesa potrošača. Također, postavlja se pitanje je li samo udružna tužba kao dominantni oblik zaštite kolektivnih prava potrošača u našem pravu najbolje rješenje ili se iz komparativnog prava mogu izlučiti još neke prikladne opcije. U ovoj knjizi izneseni su argumenti da su samo udružne tužbe i popularne tužbe pogodni mehanizmi zaštite kolektivnih interesa potrošača, dok se o grupnim i skupnim tužbama može govoriti kao o mehanizmima kolektivnog ostvarivanja individualnih interesa potrošača.

Zaključno, impresivni i sadržajno bogati radovi u ovoj knjizi itekako mogu poslužiti studentima diplomskog i poslijediplomskog studija prava, pogotovo za kolegije na kojima se izučavaju procesnopravni aspekti zaštite potrošača, odnosno materija europskog pravosuđnog područja, kao i sucima, djelatnicima resornih ministarstava te drugim pravnicima praktičarima koji će se dnevno suočavati s provedbom onih pitanja koja su predmet rasprave u ovoj knjizi. Knjiga je iznimno vrijedno štivo, ako ništa, a ono zbog još uvijek aktualnog „poglavlja 23“ koje je već duže u „završnoj“ fazi pregovora za stupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji, i za koje entuzijasti, uključujući i pisca ovog prikaza, slijepo vjeruju da će valjda uskoro biti uspješno rješeno i da će njegovim zatvaranjem Republika Hrvatska definitivno iskoračiti na sam prag punopravnog članstva Unije.